చివరకు మిగిలింది

- కుమారి రాగతి

రాధ బరువెక్కిన హృదయంతో ఆలోచిస్తూ నిలబడిపోయింది. క్రింది హాల్లోంచి తల్లీ, తండ్రీ దెబ్బలాట వినిపిస్తూనే వుంది. 'మీలాంటి వాడు దొరకడం నా ఖర్మ' అంటూ వుంది తల్లి యశోద. "కాదు, నీలాంటిది దొరకడం నా ఖర్మ" అంటున్నాడు తండ్రి సుందర్రావు.

వాళ్ళ పోట్లాట అలా సాగుతూనే వుంది. బరువెక్కిన రాధ హృదయం మరింత బాధతో గిల గిల మంది. చుట్టూ చీకట్లు అలుముకున్నాయి. ఆ చీకట్లని పారద్రోలుతూ నగరం విద్యుత్ దీపాలతో వింత అందాలను పెంచుకుంటూ వుంది. పిట్ట గోడ మీదనుంచి క్రిందికి చూస్తున్న రాధ ఈ మనుష్యులంతా ఎంత ఆనందంగా వున్నారో - ఎంత హాయిగా [illegible] తున్నారో నాలాంటి దురదృ[illegible] తులు ఎవరూ లేరు కదూ? [illegible] కుంది. కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి.

రాధకు అందం, చదువు, [illegible] మేడా, తల్లీ-తండ్రీ అన్నీ వు[illegible] అందరూ వున్నారు. 'నీ [illegible] వడ్డించిన విస్తరి రాధా' అని [illegible] పడే స్నేహితులూ వున్నారు. [illegible] లౌ యూ' అనే అబ్బాయిలూ వు[illegible] రాధ తల్లి యశోద చాలా [illegible] గానూ, చలాకీగాను వుం[illegible] లెక్చరర్ ఉద్యోగం చేస్తూ [illegible] మహిళామండలి అధ్యక్షురాలు [illegible] గల గల పారే సెలయేరులా [illegible] డుతూ తిరగాలంటే యశో[illegible] తన కూతురు రాధ కూడా [illegible]

వుండాలనుకుంటుంది. తను అవు నంటే ఇతరులు అవుననాలని, కాద నంటే కాదనాలనే వ్యామోహం ఎక్కువ. అందంగా అలంకరణ చేసుకోవడం ఆవిడకి చాలా ఇష్టం. రాధ మోడర్న్‌గా వుండాలని, క్లబ్బు లకు వెళుతూ వుండాలని యశోద ఆకాంక్ష.

తండ్రి సుందర్రావు నెమ్మదిగా వుంటాడు. కాని తాను పట్టిన కుందే టికి మూడేకాళ్ళు అంటాడు. అతనికి అలంకరణలమీద మోజు లేదు. ఆడంబరాలంటే గిట్టవు. ఆడవాళ్ళు ఉద్యోగాలు చెయ్యడం ఇష్టంలేదు. ఆడవాళ్ళు పెద్ద చదువులు చదవడం ఇష్టంలేదు. కులం అంటే ఎంతో భక్తి. అబ్బాయి, అమ్మాయి రోడ్డుమీద మాట్లాడుకుంటూ పోతే అనుమానం జబ్బు వున్న భర్తలా ఆయన తెగ బాధ పడిపోతాడు. అయితే, ఆయ నకు పెళ్ళి కాకముందు డబ్బువ్యామో హం వుండేది. ఆ వ్యామోహంతోనే యశోదకు భర్తయ్యాడు. అయాక, చాలా విచారించాడు. కాని ఆవిడ కున్న డబ్బుని తలచుకొని పూరట చెందడం నేర్చుకున్నాడు.

అతనికి ప్రస్తుతం అతి బాధాకర మైన విషయం ఏమిటంటే రాధ ఉద్యోగం చెయ్యడం. రాధని తనలా తీర్చి దిద్దాలని అతని తాపత్రియం.

"నీకేం తక్కువైందని.......... ఇప్పుడా ఉద్యోగం ?" మండిపడ్డాడు సుందర్రావు. "చదువైంది ఇప్పుడేం చెయ్యాలో తోచడంలేదు." అంది రాధ మెల్లగా. అప్పుడు వచ్చింది యశోద, "ఏం ఉద్యోగం చేస్తే తప్పా ? ఇప్పుడు ఎంతమంది చెయ్యడంలేదు...." అంది చిరాగ్గా.

"అది కాదు, మన వంశగౌరవం అదీ ఏమనుకున్నావు? నాకు తెలిసిన వాళ్ళంతా ఏమిటోయ్ మీ అమ్మాయి ఉద్యోగం చేస్తుందా?" అని ఆశ్చర్య పోతున్నారు. సంజాయిషీ చెప్పు కున్నాడు సుందర్రావు.

యశోద నవ్వి " ఏం తప్పా ? వాళ్ళందర్ని గంగలో దూకమనండి స్టుపిడ్స్ " అంది.

"కొంచెం సంస్కారం నేర్చుకో"

"ఎవర్ని అంటున్నది?"

" నిన్నే

"అసలు మీకు సంస్కారం వుందా? అది చెప్పండి?" అరుస్తూ మీదకు వచ్చింది యశోద.

"నీకసలు నామీద కొంచెమైనా గౌరవం వుందా? నన్నడుగుతావా? " సుందర్రావు గొంతు హెచ్చించాడు. ఇంట్లో పనివాళ్ళు నవ్వుతూ చూస్తున్నారు. రాధ మేడమీదకు వచ్చేసింది ఎంతో బాధతో.

రోజులు గడుస్తున్నాయి మెల్లగా. ఆఫీసులో పిక్నిక్ ప్రోగ్రాం వెయ్యబడింది.

"ఏమండోయ్ రాధగారూ మీరు తప్పక రావాలి పిక్నిక్కి" శంకరం చెప్పాడు. నవ్వుతూ అలాగే తలూపింది.

"వాళ్ళ నాన్నగారు రానిస్తారా శమంతకమణి సందేహం.

" ఏమో కథ అన్ని దూ వున్నాయా?" పవన్ ఆతృత.

"వాళ్ళ అమ్మగారు వూరు లెండి" సావిత్రి నవ్వుతూ అంది.

రాధ ఏమీ మాట్లాడలేదు.

రాత్రి భోజనం చేస్తున్న చెప్పింది. "మమ్మీ, రేపు మేమ అరకు ప్రోగ్రాం వేసుకున్నాం. తున్నాం."

ఆఫ్టరాల్ ఇంత చిన్నదానికి గాలా అలాగే వెళ్ళు."

" ఎక్కడికి ? " సుంద్ర అన్నాడు.

" అరకు లోయ "

"అమ్మో వద్దు - 2, 3 రో

పట్టొచ్చు కదూ ? ''

మీరన్నది బాగుంది; వెళ్తే తప్పే ముంది? కోపంగా అంది యశోద.

"నేను చెబుతున్నాను అంతే. వెళ్ళొద్దు. ఒంటరిగా ఆడపిల్ల అలా తిరక్కూడదు. ''

"ఆ రోజులు పోయాయి, నేను చెబుతున్నాను. భయం లేదు-బెంగా లేదు గాని వెళ్ళవే నీ ఇష్టమైన చోటికి. హాయిగా ఎంజాయ్ చెయ్యి"

"ఇదిగో యశోదా నాకు కోపం వస్తే మనిషిని కాను. ''

" నేనూ అంతే! "

పళ్ళెం దూరంగా విసిరేసి లేచి వెళ్ళిపోయాడు సుందర్రావు.

తలి చెయ్యి కడుక్కొని లోప లికెళ్ళిపోయింది. రాధకు తినాలని పించలేదు. వంటమనిషి ముసి ముసి నవ్వులతో చూస్తూ వుంది. రాధ తనూ లేచి హాల్లోకి నడిచింది. సోఫాలో ఒంటరిగా తండ్రి కూర్చొని వున్నాడు రాధని చూసాడు.

"రాధా ఇలారామ్మా" పిలిచాడు ఆప్యాయంగా. వచ్చి కూర్చుంది. " నేను చెబుతున్నది నీ మంచి కోసమే. ఈ ఆఫీసు వాళ్ళతోను వీళ్ళతోను పిక్‌నిక్‌లకు వాటికి అలా వెళ్ళకూడదు తెల్సా! ఎవర్నీ నమ్మి అలా వెళ్ళకూడదు. ఏం అర్థం అవుతూ వుందా? మీ అమ్మ పద్ధతి చూస్తున్నావుకదా? ఏమైనా బాగుందా చెప్పమ్మా నువ్వే ? "

నిజమే అనిపించింది. " అవు న్నాన్నా" అంది.

ఎలాగైనా నా కూతురువనిపించు కున్నావ్ — భేష్ భేష్.........ఇక నువ్వెళ్ళి రెష్ట్ తీసుకో అన్నాడు సుందర్రావు.

రాధ పిక్‌నిక్‌కి వెళ్ళలేదు. తల్లి ఓడిపోయినందుకు కూతురుతో మాట్లాడలేదు 3 రోజులు. తండ్రి

బహు సంతోషంగా వున్నాడు యుద్ధంలో గెలిచినందుకు. రాధకు ఇంట్లో పద్ధతి నచ్చలేదు. తల్లి-తండ్రీ మనసులు అసహ్యాన్ని కలిగిస్తు న్నాయి. "తీసుకో కావలసినంత స్వేచ్ఛ" అంటుంది తల్లి.

'అంత స్వేచ్ఛ హానికరం" అంటాడు తండ్రి. రాధ ఆలోచనలతో ఆఫీసులో అడుగు పెట్టింది.

"ఏమండీ రాధగారు పిక్నిక్‌కి రాలేదు -" అనడిగాడా పవన్.

"నాకు ఒంట్లో బాగులేదు -" నసిగింది.

ఒంట్లోనా - ఇంట్లోనా -? కిసుక్కున నవ్వింది జానకి.

దానికెందుకో నా సంగతి రాధ మనసులోనే మండిపడింది. బ్రైప్ చేస్తూ వుందిగాని అన్నీ తప్పులే.

" మీ మనసెందుకో బాగులేనట్టుంది ?" చక్రపాణి అడిగాడు.

అయితే తనని గమనిస్తున్నా డన్నమాట - వీళ్ళందరికీ తన విష యమే ఎందుకు కావాలి ? బాక పడింది రాధ.

ఆ రోజు అలా గడిచింది. ఆ రోజే కాదు ఎన్నో రోజులు అలా గడుస్తూనే వున్నాయి.

ఆరోజు ఆదివారం. సంధ్యా స యం. అంత నలుపూ, తెలుపూ వింతశోభతో మెరుస్తూ వుంది స దేవి. రాధ తోటలో తిరు వుంది. ఎర్రపూలు, పచ్చని రంగు రంగుల పూలు — రక పువ్వులు — అందంగా తి తున్నాయి. అప్పుడు, మా గేట్లోంచి లోపలికొస్తున్నాడు

చిరునవ్వుతో ముందుకు నడి

"రండి — రండి పవన్ చాలా రోజులకు వచ్చారు. తప్పలేదు కదా?"

"హాఁ .... భలేవారే మీ కనే వచ్చాను." అన్నాడు

హాల్లోకి ఇద్దరూ నడిచారు. సుందర్రావు కూర్చొని వున్నాడు. అనుమానంగా చూసాడు. పవన్ ఇబ్బందిగా ఫీలైయ్యాడు. "నా న్నా ఈయన మా ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నారు" చెప్పింది.

"అలాగా" ఎగాదిగా చూసాడు.

ఏదో పని వున్నట్లు లోనికెళ్ళిపోయాడు. విరీతగా చూసాడు పవన్. రాధ నవ్వుతూ 'కూర్చోండి' అంది.

ఇద్దరూ కూర్చున్నారు.

"మొన్న నాకో ప్రేమలేఖ వచ్చిందండోయ్ — " అన్నాడు పవన్

అలాగా నవ్వుతూ చూసింది.

"ఎవరని అడగరేం?" అన్నాడు పవన్.

"మీరే చెబుతారులే అని....సరే చెప్పండి .... ఎవరో వాళ్ళు ? "

నిజం చెబుతున్నాను. గంపెడు ఆశ పెట్టానండోయ్ - తీరా చూస్తే -

" ఎవరూ? " రాధ కుతూహలంగా చూసింది.

"మా ఫ్రెండొకడు ఏప్రిల్ ఫూల్ చేసాడు వెధవ. "

అలాగా రాధ నవ్వుతూ అంది.

అప్పుడు వచ్చింది యశోద బైటి నుండి స్టయిలుగా బేగ్ వూపుకుంటూ. యశోదని వింతగా చూసాడు పవన్.

" హలో హౌడుయుడూ —"
అంటూ సోఫాలో కూర్చుంది.

" మా మమ్మీ " పరిచయం చేసింది.

ఆఁ నేననుకుంటూనే వున్నాను. మీ ఆఫీసు వారేనని. ఇంతవరకూ అలా మాట్లాడుతూనే వున్నావా ? - లేక బోర్నవిటాగాని ఏదైనా ఇచ్చావా? ....

"సారీ మమ్మీ" రాధ నాలిక్క-ర్చుకుంది.

ఇంతలో - "రాధా ఇలారా" ప్రక్క గదిలోనుండి సుంధ్రరావు పిలిచాడు.

వస్తున్నా డాడీ — రాధ కేక పెట్టింది.

తర్వాత వెళ్ళొచ్చుతే గాని .... ముందు వీరికి ఏదో ఒకటి తీసుకురా "పవన్‌గారూ ఏం తీసుకుంటారు? కాఫీ.... బోర్నవిటా? లేక హార్లిక్స్"

"ఏం వద్దండి...."పవన్ మొహమాట పడ్డాడు.

అలా అంటే ఎలా ... మీకు మరీ మొహమాటం లాగుంది. సరే, రాధా ఫ్రిజ్ లోంచి థమ్సప్ బాటిల్ తీసుకురా కమాన్—వెరీ క్విక్—జల్దీ జావ్....

"రాధా" సుందరావు పిల్చాడు.

ఛ ఛ - న్యూసెన్స్— యశోద చిరాకు పడింది. "ఎప్పుడూ వున్న న్యూసెన్సే గాని తర్వాత వెళ్ళొచ్చులే — "

"రాధా" సుందరావు కోపంగా అరిచాడు.

రాధ ప్రక్కగదిలోకి పరిగెత్తింది.

కోపంగా చూసాడు సుందరావు. రాధ జంకింది.

"ఏమిటా మాటలు ? ఎవరతను - ?" చిరాగ్గా అడిగాడు.

"చెప్పానుగా నా కొలీగ్."

అయితే - ఏమిటా వికవికలు. పకపకలు-చుట్టూ వున్న వాళ్ళు ఏమనుకుంటారో అనే జ్ఞానం వుందా?

రాధ కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి.

ఛీ ఛీ - మీ అమ్మలాగ నువ్వు కూడా చెడిపోతున్నావు.

"నువ్వసలా వుద్యోగం మానేయ్" సుందరావు అంటున్నాడు ఆ మాట వి...

న్ని స్పష్టంగా వినిపిస్తూనే వున్నాయి. పవన్ సిగ్గుతో తల వంచుకున్నాడు. అతనికి ఒక్క క్షణం వుండబుద్ధి కాలేదు. ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్టు ఫీలయాడు.

'ఛీ - ఛీ - ఏం మనిషి అసలు మేనర్సు తెలీదు. ఈయన గారికి ఇలా మెల్లగా చెబితే లాభంలేదు' - కాళికాదేవిలా లేచి బయలు దేరింది యశోద.

అసలు మీకేమైనా బుద్ధుందా? నోరు లేనిదాన్ని చేసి అన్ని మాట లంటారా? ఎదో నవ్వుతూ మాట్లాడితే ఇన్ని అర్ధాలు - పెడర్ధాలూనా? ఏం మనుష్యులు మీరు ....?? గొంతు చించుకొని అరుస్తూ వుంది యశోద.

" నోరుముయ్ " సుందర్రావు అరిచాడు.

ముందు మీరు మూసుకోండి.

రాధ ఏడుస్తూ హాల్లోకొచ్చింది. పవన్ లేడు. అవమాన భారంతో గిలగిల కొట్టుకుంది రాధ మనసు.

మర్నాడు ఆఫీసులో అందరూ తనని అపహాస్యం చేస్తున్నట్టు ఫీలైంది రాధ. జానకి, సావిత్రి కను బొమ్మలు ఎగరేసి ఏంటీయ్ అన్నట్లు అడిగారు. పవన్ పలకరింపు నవ్వు నవ్వి వూరుకున్నాడు. ఆ నవ్వులో వెలితి వుంది. రాధ మనసు తప్పు చేసినట్లు ఫీలైంది. లంచ్ అవర్లో కేంటీన్లో కాఫీ త్రాగి లోనికొస్తున్న రాధ తన పేరు విని ఆగిపోయింది. జానకి, సావిత్రి ఇద్దరే వున్నారు లోన.

"రాధ తండ్రి అనుమానాల జబ్బు వెధవట. వాళ్ళమ్మ సుద్ధ తిరుగుబోతు. ఈ రాధకూడా చదువుకొనే రోజులలో చాలా తిరిగేదట. అబ్బో పట్టలేక పోయేవాళ్ళట. ఎన్నో స్టోరీలట."

ఏమిటా స్టోరీలు — సావిత్రి కుతూహలంగా అడిగింది.

హుష్ తరువాత -

రాధ హృదయం పగిలినట్లయింది. మస్తిష్కం స్తంభించి పోయింది. నిర్దోషిమీద నేరం మోపితే అమితంగా బాధపడతాడు. నిజంగా తప్పు చేసినవాడు చీకూ, చింతా లేకుండా వుంటాడు. ఇది సమాజంలో వున్న నగ్న సత్యం! రాధ వెనక్కి తిరిగి ఇంటికొచ్చేసింది. ఇంకెప్పుడూ వెళ్ళ లేదు. తండ్రికి భయపడి మానేసింది. అనుకుంది తల్లి. అయినా ఏమీ అన లేదు. చూసావా, - నా కూతురు నా కూతురే అన్నట్టు గర్వంగా నవ్వుకుంటున్నాడు తండ్రి.

కొన్ని రోజులు గడిచాయి. ఆ రోజు హాల్లో కూర్చొని వుంది రాధ పత్రిక చూస్తూ. సుందరరావొచ్చాడు ప్రక్కన కూర్చున్నాడు.

"ఈ ఫోటో చూడమ్మా బాగున్నాడా? చెప్పు?" అడిగాడు. బాగానే వున్నాడు గిరజాలజుత్తు చిరునవ్వు ముఖం. ఇంతలో యశోద వచ్చింది.

'ఏదీ' అని లాక్కుంది ఫోటో.

" అబ్బో - ఏం చేస్తున్నాడు.. అడిగింది.

'డాక్టర్ !' గర్వంగా చెప్పాడు సుందరరావు.

ఛీ ఏమీ బాగులేదు. ఏమిటా ముక్కు మొఖం.

నువ్వు కాదుగా చేసుకోబోయేది? రాధా! నువ్వు చెప్పమ్మా కేర్ లెస్ గా అడిగాడు.

మా వేణు ఫారిన్ నుండి వస్తాడు. వాడితోనే దీని పెళ్ళి.

ఛ - వాడితోనా? ఆ నల్ల వాడితోనా? అమ్మాయి పెళ్ళి-వాడినెవరు చేసుకుంటారు ?

రాధకు వేణు అంటే ఇష్టమే. నాకు తెలుసు.

ఈ పెళ్ళి నా కంఠంలో ప్రాణం వుండగా జరుగదు.

ఎలా జరుగదో చూస్తాను.

వీళ్ళకు నేను **మాటిచ్చాను.**

నేనూ ఇచ్చాను **మాట** వాళ్ళకు.

" నోర్ముయ్యి "

' ముందు మీరే........'

రాధ మేడమీదకు పరిగెత్తి పారిపోయింది. రాధ హృదయం చుట్టూ చీకటి. రాధ చాలా సేపు ఏడ్చింది. ఆ రాత్రి - ఎన్నో ఆలోచనలు వుక్కిరిబిక్కిరి చేస్తున్నాయి. ఈ ఇంటినుండి పారిపోవాలి - పారిపోవాలి. ఈ మనుష్యులకు-దూరంగా పారిపోవాలి. రాధ చటుక్కున లేచి నిలబడింది. రాత్రి 2 గం॥ కావస్తుంది రాధ నిశ్శబ్దంగా పెట్టె పట్టుకొని నిశీధిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

ఆరోజు తెల్లవారింది. ఆరోజే కాదు, ఎన్నో రోజులు తెల్లవారుతూనే వున్నాయి. కాని ఇంట్లో రాధ లేదు. రాధలేని ఇంట్లో బ్రతకడం ఎలాగో తెలియని యశోధ, సుందరావులు కూర్చొని వున్నారు. వాళ్ళ ఎదురుగా పేపరు. అందులో ఒక మూల రాధ ఫోటో నవ్వుతూవుంది. ఆ క్రింద-రాధా ఈ ప్రకటన చదివి వెంటనే కోపం మాని రా. ఇక్కడ నీ కోసం మేం కృశించిపోతున్నాం. పై ఫోటోలో అమ్మాయిని వెతికి తెచ్చినవారికి వెయ్యినూట పదహార్లు బహుమతి ఇవ్వబడును. అనివుంది.

ఆ పేపరు నెల రోజులది. అందులో రాధ ఫోటో అలానవ్వుతూనే వుంది.

() — ()